

Sygn. akt VI ACa 244/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Urszula Wiercińska

Sędzia SA – Ewa Zalewska

Sędzia SO del. – Anna Gałas (spr.)

Protokolant: – sekr. sądowy Mariola Frąckiewicz

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2013 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko Bankowi (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 12 listopada 2012 r.

sygn. akt XXV C 1164/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od (...) w W. na rzecz Banku (...) S.A. w W. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt. VI Ca 244/13

UZASADNIENIE

Powódka (...) w W. (dalej: (...) lub Agencja) wniosła pozew w postępowaniu upominawczym o zasądzenie od pozwanego Banku (...) S.A. (dalej: (...) S.A. lub Bank) w W. kwoty 229.957,82 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 15 lutego 1996 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania a w tym kosztami zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu podano, iż powódka udziela dopłat do oprocentowania kredytów przeznaczonych na finansowanie przedsięwzięć gospodarczych. Dopłaty te stosowane są w ramach ustalonych limitów do kredytów udzielonych przez banki, z którymi powódka zawiera umowy. W dniu 9 czerwca 1994 r. została zawarta przez powódkę z (...) Bankiem (...) S.A. w S., którego następcą prawnym jest Bank (...) S.A. w W. umowa, której przedmiotem były zasady, warunki i tryb przekazywania dopłat ze środków powódki do oprocentowania kredytów inwestycyjnych udzielanych przez bank na realizację przedsięwzięć w rolnictwie, przetwórstwie rolnym i usługach dla rolnictwa. Umowa ta była następnie wielokrotnie modyfikowana tj. w latach 1996, 1997, 1999, 2002. Po raz ostatni została zmodyfikowana poprzez zawarcie przez strony nowej umowy dnia 21 listopada 2005 r.

Powódka wskazała, iż w dniu 26 października 1995 r. (...) Bank (...) S.A. zawarł z J. W. i R. W., jako kredytobiorcami umowę kredytu. Do oprocentowania przyznanego tym osobom kredytu udzielone zostały dopłaty ze środków Agencji w łącznej kwocie 229.957,82 zł, co wynikało z umowy z dnia 9 czerwca 1994 r. zawartej pomiędzy (...) a Bankiem. Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2006 r. wydanym w sprawie o sygn. akt XVII C 1450/2002 Sąd Okręgowy w Poznaniu stwierdził bezwzględną nieważność umowy kredytu z dnia 26 października 1995 r. z uwagi na fakt, iż w dacie zawarcia tej umowy stan zdrowia R. W. wyłączał świadome i swobodne podjęcie przez niego decyzji. W związku z powyższym, zdaniem powódki, ww. umowa kredytu nie wywołała żadnych skutków prawnych. Nie mogła być zatem podstawą przyznania dopłat do oprocentowania kredytu, a powódce przysługuje roszczenie o zwrot udzielonych przez nią dopłat. Powódka wskazała, iż o fakcie nieważności tej umowy dowiedziała się dopiero po ogłoszeniu ww. wyroku.

Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia powódka wskazała § 8 ust. 2 umowy o współpracy z dnia 21 listopada 2005 r. zawartej pomiędzy (...) i Agencją, a dodatkowo przepisy kodeksu cywilnego regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Nade wszystko pozwany podniósł, iż roszczenie powódki oparte na podstawie § 8 ust. 2 umowy o współpracy pomiędzy Agencją i Bankiem z dnia 21 listopada 2005 r. jest nieuzasadnione gdyż zgodnie z § 14 ust. 3 pkt 1 – 14 tej umowy zobowiązania wynikające z dotychczas udzielonych przez Bank kredytów na realizację przedsięwzięć w rolnictwie regulowane są w trybie i na warunkach tejże umowy z 2005 r., przy czym do zwrotu dopłat stosuje się postanowienia § 6 – 8 tej umowy, natomiast przesłanki zwrotu dopłat ocenia się według umów obowiązujących Agencję i Bank w dniu udzielenia kredytu. Zdaniem pozwanego na uwzględnienie nie zasługuje także roszczenie powódki oparte na podstawie przepisów kodeksu cywilnego regulujących instytucję bezpodstawnego wzbogacenia, gdyż nie doszło do odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia, bowiem umowy o współpracy z dnia 9 czerwca 1994 r. i z dnia 21 listopada 2005 r. są ważne. Pozwany podniósł ponadto zarzut przedawnienia roszczenia powódki wskazując, iż 10 – letni termin przedawnienia rozpoczął swój bieg od daty dokonania przedmiotowych dopłat do oprocentowania umowy o kredyt z 26 października 1995 r., co miało miejsce w okresie od grudnia 1995 r. do końca 1998 r., a powódka wystąpiła z niniejszym roszczeniem dopiero w dniu 22 czerwca 2012 r.

Powódka podtrzymała stanowisko w piśmie z dnia 3 września 2012 r., wskazując dodatkowo, iż podstawą prawną roszczenia powódki jest także przepis art. 471 k.c.

Wyrokiem z dnia 12 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo w całości i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 7.217 zł tytułem zastępstwa procesowego.

Powyższe orzeczenie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W dniu 9 czerwca 1994 r. doszło do zawarcia przez powódkę z (...) Bankiem (...) S.A. w S., którego następcą prawnym jest Bank (...) S.A. umowy, której przedmiotem były zasady, warunki i tryb przekazywania dopłat ze środków powódki do oprocentowania kredytów inwestycyjnych udzielanych przez bank na realizację przedsięwzięć w rolnictwie, przetwórstwie rolnym i usługach dla rolnictwa. Umowa ta była następnie modyfikowana w latach 1996, 1997, 1999, 2002 i 2005.

W dniu 26 października 1995 r. (...) Bank (...) S.A. zawarł z J. W. i R. W. jako kredytobiorcami umowę kredytu. Do oprocentowania przyznanego tym osobom kredytu udzielone zostały dopłaty ze środków Agencji w łącznej kwocie 229.957,82 zł. Wypłata tych środków przez Agencję na rzecz Banku miała miejsce w okresie od dnia 14 lutego 1996 r. do dnia 29 grudnia 1999 r.

Umowa kredytu z dnia 26 października 1995 r. była nieważna, z uwagi na fakt, iż w dacie zawarcia tej umowy stan zdrowia R. W. wyłączał świadome i swobodne podjęcie przez niego decyzji.

W związku z nieważnością powyższej umowy kredytu, Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 18 stycznia 2006 r., pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez pozwanego Bank, zaopatrzonego w sądową klauzulę wykonalności.

(...) oraz Bank (...) S.A. podjęły informację o tej nieważności dopiero na skutek ww. wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu.

Pismem z dnia 18 października 2011 r. Agencja wezwała (...) S.A. do zwrotu kwoty 229.957,82 zł z odsetkami ustawowymi na podstawie § 8 ust. 2 umowy o współpracy z dnia 21 listopada 2005 r. Pozwany odebrał to wezwanie w dniu 20 października 2011 r.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, iż w jego ocenie roszczenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem jest przedawnione. Zdaniem Sądu Okręgowego wyłącznie z tego względu powódka nie jest uprawniona do domagania się od pozwanego zwrotu środków finansowych przekazanych pozwanemu tytułem dopłat do oprocentowania do kredytu udzielonego przez pozwanego wskazanym powyżej osobom fizycznym. Sąd Okręgowy wskazał, iż w ocenie niniejszej sprawy istotne znaczenie miała okoliczność, iż umowa o kredyt z dnia 26 października 1995 r., która stosownie do treści umowy o współpracy z dnia 9 czerwca 1994 r. stanowiła podstawę do przekazania Bankowi przez Agencję środków pieniężnych celem dofinansowania oprocentowania kredytu udzielonego przez bank rolnikom, była dotknięta nieważnością bezwzględna. W związku z powyższym doszło do bezpodstawnego wzbogacenia Banku w postaci nienależnego świadczenia na jego rzecz przez powódkę. Sąd Okręgowy wskazał ponadto, iż bez znaczenia była okoliczność, że strony niniejszego procesu dowiedziały się o tym dopiero na skutek procesu sądowego toczącego się przed Sądem Okręgowym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt XII C 1450/2002 i że nie miały wcześniej świadomości zaistnienia takiej nieważności. W tym zakresie znaczenie ma bowiem obiektywny stan rzeczy.

Sąd Okręgowy uznał, iż powódce mogłoby przysługiwać roszczenie na podstawie przepisu art. 410 § 2 k.c. Jednakże powódka nie jest uprawniona do jego przymusowego dochodzenia w postępowaniu sądowym, bowiem strona pozwana w skuteczny sposób podniosła zarzut przedawnienia tego roszczenia. Sąd Okręgowy uznał za uzasadniony zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony przez stronę pozwaną, gdyż w ocenie Sądu bieg 10 - letniego terminu przedawnienia roszczenia rozpoczął się już z chwilą spełnienia przedmiotowego świadczenia przez Agencję na rzecz Banku, co miało miejsce w okresie od lutego 1996 r. do 29 grudnia 1999 r. Tym samym wystąpienie z pozwem dopiero w dniu 22 czerwca 2012 r. było czynnością podjętą już po upływie terminu przedawnienia.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania w oparciu o art. 98 k.p.c.

Od powyższego wyroku apelację złożyła strona powodowa zaskarżając wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi strona powodowa zarzuciła:

1 – naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść wyroku, a w szczególności art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego tj.: dokonanie przez Sąd I instancji ustaleń sprzecznych z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym poprzez błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, iż wierzytelność powódki wynikająca z umowy z dnia 09.06.1994 r. jest przedawniona, skoro okoliczność skutkująca odpowiedzialnością kontraktową banku powstała w 2006 r., a więc w okresie 10 – letniego terminu przedawnienia roszczeń powódki powstałych w 2006 r. i liczonych od 2006 r. w okresie obowiązywania umowy z dnia 09.06.1994 r.

2 – naruszenie art. 6 k.c. poprzez nieuprawnione przerzucenie przez Sąd I instancji ciężaru dowodu z pozwanego na powódkę zapominając, iż ciężar dowodu w kwestii przedawnienia wierzytelności spoczywa na pozwanym,

3 – naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. poprzez nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy, poprzez zaniechanie zbadania materialnej podstawy żądania i błędne przyjęcie, że istnieje przesłanka materialnoprawna w postaci przedawnienia roszczenia powódki,

4 – naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie dokonanie przez Sąd I instancji należytego uzasadnienia wyroku oddalającego powództwo,

5 – naruszenie art. 118 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie, stwierdzając, iż roszczenie powódki jest świadczeniem okresowym, podczas gdy jest świadczeniem podzielnym, do którego stosuje się 10 – letni termin przedawnienia roszczenia,

6 – naruszenie art. 120 § 1 k.c. zdanie pierwsze, poprzez błędną jego wykładnię, skutkującą tym, że Sąd I instancji przyjął, iż roszczenie z bezpodstawnego wzbogacenia stało się wymagalne w 1999 r., z uwagi na nieważność umowy kredytu z dnia 26 października 1995 r. z mocą wsteczną od daty przekazania przez powoda środków pozwanemu, podczas gdy zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy i termin spełnienia takiego świadczenia zgodnie z art. 455 k.c. przypada niezwłocznie po wezwaniu dokonanych przez zubożonego,

7 – naruszenie art. 120 § 1 k.c. zdanie drugie, poprzez błędne przyjęcie, iż bieg terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z bezwzględnie nieważnej czynności prawnej rozpoczyna się od dnia, w którym uprawniony mógł w najwcześniejszym możliwym terminie wezwać zobowiązanego do zapłaty, a więc od dnia spełnienia świadczenia bez podstawy prawnej, tj. 29 grudnia 1999 r., podczas gdy bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia stwierdzenia przez Sąd Okręgowy w Poznaniu nieważności umowy kredytu,

8 – naruszenie art. 65 k.c. poprzez nieuprawnione dokonanie wykładni oświadczeń woli zawartych w umowie oraz nieuprawnionej wykładni treści umowy oraz ustalenie błędnej wykładni oświadczeń woli stron i błędnej wykładni treści zawartej przez strony umowy w zakresie przedawnienia wierzytelności powoda, w sytuacji kiedy oświadczenia woli stron zawarte w umowie w zakresie okresu trwania umowy i treść umowy w tym względzie są jasne i nie wymagają interpretacji, a przedawnienia roszczeń z umowy z dnia 09 czerwca 1994 r. i umowy z dnia 21 listopada 2005 r. nie nastąpiło,

9 – naruszenie art. 355 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie przy dokonywaniu wykładni treści umowy z dnia 09 czerwca 1994 r. i umowy z dnia 21 listopada 2005 r. i oświadczeń woli stron tych umów,

10 – naruszenie art. 345 § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że umowa z dnia 09 czerwca 1994 r. na podstawie § 8 ust. 1, 5 i 8, § 4, § 1 ust. 3 i § 7a, § 9 ust. 1 nie daje materialnej podstawy do zasądzenia przez Sąd I instancji kwoty dochodzonej pozwem na podstawie umowy z dnia 09 czerwca 1994 r. i 21 listopada 2005 r.,

11 – naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 473 § 1 k.c. obiektywizującego umowną odpowiedzialność pozwanego za niewykonanie albo nienależyte wykonanie umowy, co skutkowało nieuwzględnieniem przez Sąd I instancji jako essentialia negotii treści zapisu § 1 ust. 3 wg brzmienia określonego aneksem nr (...) z dnia 16 czerwca 1995 r. do umowy z dnia 09 czerwca 1994 r.,

12 – naruszenie art. 5 k.c. poprzez błędną wykładnię skutkującą niezastosowaniem tego przepisu do stanu faktycznego niniejszej sprawy,

13 – naruszenie prawa materialnego poprzez nieuprawnione niezastosowanie do stanu faktycznego sprawy art. 405 k.c.

Powołując się na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zasądzenie na rzecz powódki od pozwanego kwoty 229.957,82 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 15 lutego 1996 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych. Alternatywnie powódka wniosła o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pozwany złożył odpowiedź na apelację wnosząc o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne. Prawidłowa i wyczerpująca jest też ocena prawna dokonana przez Sąd Okręgowy.

Niesłuszny w ocenie Sądu Apelacyjnego jest zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. Swobodna ocena dowodów odnosi się do wyboru określonych środków dowodowych i do sposobu ich przeprowadzenia. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, zaś granice swobodnej oceny zebranego materiału dowodowego wyznaczają wymagania prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz reguły logicznego rozumowania. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji nie przekroczył granic swobody sędziowskiej przy ocenie przedstawionych przez strony dowodów. Samo przekonanie strony o innej wadze dowodów i ich odmiennej ocenie niż przyjął sąd nie jest wystarczające dla zakwestionowania granic swobody w omawianym zakresie. W konsekwencji w ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty te należy uznać za zarzuty strictly polemiczne. W tym bowiem zakresie, w ocenie Sądu Apelacyjnego ustalenia faktyczne i ich prawna ocena dokonane przez Sąd I instancji zasługują na pełną akceptację.

Zgodnie z postanowieniami zawartej między stronami ramowej umowy o współpracy z dnia 9 czerwca 1994 r., podstawą do wypłaty przez (...) na rzecz Banku środków finansowych w celu dotacji oprocentowania kredytu udzielonego przez Bank rolnikom, była ww. umowa kredytu zawarta pomiędzy poprzednikiem prawnym (...) S.A. a J. i R. W.. Powyższa umowa kredytu, jak stwierdził w innym postępowaniu Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygnaturze XII C 1450/2002 okazała się być, z uwagi na zaistnienie po stronie R. W. przesłanek z art. 82 k.c., umową nieważną. Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie prawidłowo zatem wskazał, iż co do zasady powódka mogłaby domagać się zwrotu od pozwanego dochodzonej pozwem kwoty, jako świadczenia nienależnego, na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c., gdyż umowa zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Stwierdzenie nieważności czynności prawnej następuje ex tunc tj. ze skutkiem wstecznym od momentu jej dokonania. Orzeczenie stwierdzające bezwzględną nieważność czynności prawnej (umowy) ma zatem charakter deklaratoryjny, bowiem nieważna umowa jest dotknięta ową nieważnością już w chwili jej zawarcia i nie wywołuje tym samym żadnych skutków prawnych.

Czynność prawna, której nieważność stwierdzono w oparciu o art. 82 k.c. nie może być konwalidowana, zatem w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki konieczne do uznania świadczenia powódki za świadczenie nienależne z art. 410 § 2 k.c.

Z uwagi na powyższe, niesłuszne w ocenie Sądu Apelacyjnego są zarzuty powoda wskazujące na naruszenie przez Sąd I instancji art. 354 § 1 k.c., art. 355 k.c. oraz art. 473 k.c., bowiem w niniejszej sprawie nie ma możliwości przypisania pozwanemu odpowiedzialności kontraktowej na podstawie wskazanych przez powódkę postanowień umów o współpracę oraz art. 471 k.c. Okoliczność tę Sąd Okręgowy wyjaśnił w uzasadnieniu swojego wyroku w sposób wyczerpujący i prawidłowy. Myli się również powódka wskazując w apelacji, iż z uwagi na nieważność umowy kredytu zastosowanie miał § 7 a aneksu nr (...) z dnia 16 czerwca 1995 r. do umowy z dnia 9 czerwca 1994 r., który stanowi, iż „w przypadku stwierdzenia, że kredyt został udzielony przez Bank niezgodnie z warunkami określonymi w niniejszej umowie, Bank zwróci Agencji kwoty dotychczas przekazanych dopłat wraz z odsetkami ustawowymi”. Odnosi on się bowiem do sytuacji, kiedy do udzielenia kredytu dojdzie w sposób niezgodny z ustaleniami poczynionymi przez strony, natomiast w niniejszej sprawie z uwagi na nieważność umowy kredytu, do udzielenia kredytu w ogóle nie doszło.

Roszczenie powódki było zasadne na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c., jednakże zostało ono pozbawione ochrony sądowej z chwilą, kiedy pozwany stosownie do art. 117 § 2 k.c. podniósł skutecznie zarzut przedawnienia

roszczenia. Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął w niniejszej sprawie 10 – letni termin przedawnienia roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, prawidłowo wskazał również, iż początek biegu terminu przedawnienia roszczenia powódki należy oceniać na podstawie art. 120 § 1 k.c. zdanie drugie, bowiem powódce przysługiwało roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego, które należy do tzw. świadczeń bezterminowych, wskazanych w art. 455 k.c. tj. takich, których termin spełnienia świadczenia nie był oznaczony oraz nie wynikał z właściwości zobowiązania. Roszczenie wynikające z zobowiązania bezterminowego, obejmującego zwrot nienależnie spełnionego świadczenia (art. 410 § 1 k.c.), staje się wymagalne w dniu, w którym świadczenie powinno być spełnione, gdyby wierzyciel wezwał dłużnika do zwrotu tegoż świadczenia w najwcześniejszym możliwym terminie. Fakt czynności wezwania nie stanowi warunku koniecznego do uzyskania atrybutu wymagalności wymienionego roszczenia. W przypadku roszczeń wynikających z zobowiązań bezterminowych, to bieg terminu przedawnienia ma swój początek z dniem, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie i to niezależnie od stanu świadomości uprawnionego, co do przysługiwania mu roszczenia kondycyjnego. W tym zakresie rozstrzyga tylko obiektywnie ustalony najwcześniejszy możliwy termin wezwania dłużnika przez wierzyciela do wykonania zobowiązania, a w przypadku zobowiązania o zwrot nienależnie spełnionego świadczenia jest nim zasadniczo chwila spełnienia tego nienależnego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2003 r., I CKN 361/01, OSNC 2004/7 – 8/117, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., II CSK 126/10).

W przedmiotowej sprawie świadczenie zostało spełnione w oparciu o nieważną czynność prawną, jaką była umowa kredytu. Jak wskazano powyżej, orzeczenie Sądu Okręgowego w Poznaniu, stwierdzające nieważność ww. umowy, nie miało charakteru konstytutywnego, lecz wyłącznie deklaratoryjny, w związku z czym skutków nieważności nie należy łączyć, jak wskazano w apelacji, z datą zapadnięcia ww. orzeczenia, ani jak również błędnie wskazywała powódka, z momentem dowiedzenia się przez nią o powyższym orzeczeniu. Umowa kredytu stanowiąca podstawę przyznania przez powódkę świadczenia pieniężnego na rzecz pozwanego była bowiem nieważna już w chwili jej zawarcia i nie wywołała żadnych skutków prawnych. Zatem świadczenie powódki było świadczeniem nienależnym już w momencie jego spełnienia przez powódkę na rzecz pozwanego Banku. Bezpodstawne wzbogacenie w postaci nienależnego świadczenia występuje od samego początku bezwzględnie nieważnej czynności prawnej, czyli działania bez podstawy prawnej. Zatem żądanie zwrotu przysporzenia wynika z bezwzględnie nieważnej czynności prawnej. Skoro tak, to roszczenie o zwrot świadczenia nienależnie spełnionego staje się wymagalne od chwili jego spełnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 769/00, OSNC 2001, nr 11, poz. 166, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 625/08). Powódka mogła zatem, wystąpić z roszczeniem o zwrot nienależnego świadczenia zaraz po dokonaniu ostatniej wpłaty tytułem dofinansowania nieważnej umowy kredytu tj. dnia 29 grudnia 1999 r., który stosownie do art. 120 § 1 k.c. stanowił dzień rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia ww. roszczenia. W rezultacie do upływu 10 letniego terminu przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia od pozwanego doszło 30 grudnia 2009 r., to jest następnego dnia po upływie 10 lat od przekazania przez powódkę ostatniej kwoty dopłat. Zatem powódka mogła do tej daty skutecznie dochodzić od pozwanego zwrotu nienależnego świadczenia. Bez znaczenia pozostaje natomiast fakt, iż powódka dowiedziała się o nieważności umowy kredytu dopiero w 2006 r., gdyż jak prawidłowo wskazał Sąd Okręgowy, wspierając się zasadniczo orzecznictwem, przy ocenie początku biegu terminu przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia, nieistotne jest czy uprawniony miał świadomość, że ww. roszczenie mu przysługuje i może podjąć czynności w celu jego zaspokojenia.

Niezasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 6 k.c., gdyż Sąd I instancji ustalił termin przedawnienia na podstawie zebranych w sprawie dowodów, jakimi były dokumenty przedstawione nie tylko przez pozwanego, ale również przez powódkę, tym samym nie można w żaden sposób traktować stwierdzenia upływu terminu przedawnienia w niniejszej sprawie, jako okoliczności przyznanej.

Sąd Apelacyjny rozpoznając niniejszą sprawę wziął także pod uwagę, art. 5 k.c. Należy wskazać, iż sąd może skorzystać z art. 5 k.c. jako podstawy do nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia. Możliwość przyjęcia przez sąd orzekający, że skorzystanie z zarzutu przedawnienia roszczenia jest nie do pogodzenia z zasadami współzycia społecznego musi mieć swoje konkretne podstawy w nadzwyczajnych okolicznościach wykazanych przez powódkę. Tymczasem w ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie takie okoliczności nie miały miejsca. Powódka wytoczyła powództwo dopiero

w 2012 r. tj. po prawie 6 latach od powstania okoliczności, które wskazała jako podstawę swojego żądania i po niemal 3 latach od upływu terminu przedawnienia. Powódka spełniając świadczenie nie miała świadomości, iż jest ono nienależne. O nieważności umowy, która stanowiła postawę do przekazania pozwanemu dochodzonej pozwem kwoty powódka dowiedziała się dopiero w 2006 r., jednak od tej daty miała jeszcze trzy lata, by skutecznie dochodzić swojego roszczenia. Pisma, na które powoływała się powódka, w których zwracała się do pozwanego o wyjaśnienie niniejszej sprawy nie były wystarczające do przerwania biegu terminu przedawnienia, gdyż bieg takiego terminu może zostać przerwany wyłącznie przez czynności wskazane w art. 123 k.c. a taką czynnością byłoby już choćby zawezwanie do próby ugodowej, co także nie miało miejsca. Biorąc pod uwagę fakt, iż powódka jest profesjonalistą oraz fakt, iż jeszcze przez kilka lat od chwili dowiedzenia się o swoim roszczeniu o zwrot nienależnego świadczenia mogła skutecznie dochodzić zaspokojenia swojego roszczenia, Sąd Apelacyjny uznał, iż art. 5 k.c. nie znajduje w niniejszej sprawie zastosowania.

W świetle powyższych wywodów, w szczególności wobec stwierdzonego przedawnienia roszczenia pozostałe zarzuty apelacji należy uznać za bezzasadne. Za całkowicie bezzasadny, gdyż bez związku ze sprawą oraz postępowaniem przed Sądem I instancji należy uznać zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 386 § 4 k.p.c., gdyż przepis ten ma zastosowanie wyłącznie do postępowania przed sądem drugiej instancji.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako bezzasadną.

O kosztach postępowania w instancji odwoławczej orzeczono zgodnie z wynikiem sporu na podstawie art. 98 k.p.c. Koszty pozwanego to: 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej ustalone na podstawie § 12 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349 ze zm.).